

US 59/2016 Budsjett 2017 – innledende behandling

Universitetsledelsen

Saksansvarlig: økonomi- og eiendomsdirektør
Saksbehandler(e): Jan Aldal, Hans Chr. Sundby
Arkiv nr: 16/02458

Vedlegg:

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret legger til grunn følgende i det videre arbeidet med budsjett 2017;

- Det etableres en årlig risikoavsetning til samlokaliseringsprosjektet og andre uforutsette engangskostnader. Universitetsstyrets reserve på 5 mill. kroner innlemmes i denne avsetningen. I 2017 utgjør avsetningen dermed 20 mill. kr.
- Universitetsstyret ber rektor vurdere å etablere en NMBU bank for håndtering av langsiktige finansieringstiltak gjennom disponering av NMBU sin likviditetsreserve.
- Effektiviserings- og avbyråkratiseringskuttet innarbeides som et prosentvis kutt i alle enheters tildeling.
- Posten for vedlikehold og utvikling av bygg økes med 5 mill. kroner
- Det legges til grunn at rehabiliteringen av fløy 1 i TF-kvartalet finansieres over posten for vedlikehold og utvikling av bygg i 2017 og 2018.
- Det settes av midler til ny SFF, ny SFU og ny FME.

7. juni 2016

Mari Sundli Tveit
Rektor

Budsjett 2017 – Innledende behandling

1. Innledning

Rektor legger frem denne saken som en innledende behandling av budsjett 2017 for å orientere Universitetsstyret om forventninger til utviklingen i 2017. I denne sak skal Universitetsstyret ta stilling til om NMBU skal opprette en NMBU bank som et av flere tiltak for å håndtere den langsiktige finansieringen av samlokaliseringsprosjektet (SLP) og andre tilknyttede engangskostnader som påløper. Videre må styret vurdere om risikoavsetningen rundt SLP skal økes. Rektor foreslår flate rammekutt på budsjettenhetene til å håndtere det effektiviserings- og avbyråkratiseringskutt som forventes fra KD i 2017. Rektor ber Universitetsstyret om signaler og retning inn mot endelig budsjettbehandling.

Den endelige budsjettbehandlingen legges opp som en totrinnsbehandling med en førstegangsbehandling i Universitetsstyrets møte i oktober og en endelig behandling i november. Statsbudsjettet for 2017 blir fremlagt for Stortinget 6. oktober og en rimelige sikker indikasjon på størrelsen på tildelingen fra Kunnskapsdepartementet til institusjonen vil da foreligge. Endelig tildeling foreligger først etter Stortingets behandling i desember.

2. Forventet utvikling i tildeling fra Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementet har en økt oppmerksomhet på ubrukte midler og utsatt aktivitet i sektoren (som redegjort for i US-sak 47/2016 dreier det seg om 1,7 mrd. kroner bare ved universitetene). Rektor vurderer det som lite sannsynlig at dette vil påvirke fastsettelsen av tildelingen for 2017.

Utvikling knyttet til resultatparameterne

I forbindelse med fremleggelsen av Statsbudsjettet for 2016 varslet Kunnskapsdepartementet en omlegging av finansieringssystemet for sektoren. Tradisjonelt har slike omlegginger vært budsjettneutrale i omleggingsåret, men signaler fra Kunnskapsdepartementet kan tyde på at sektoren vil se effekter av systemomleggingen allerede i 2017. I og med at alle forhold knyttet til disse endringene først vil bli kjent ved fremleggelsen av Statsbudsjettet er dette usikkerhet knyttet til å beregne NMBUs tildeling i 2017.

Når det gjelder de foreslåtte endringer, er det effekten av innføringen av avlagte grader (bachelor/master) som det knytter seg størst usikkerhet til.

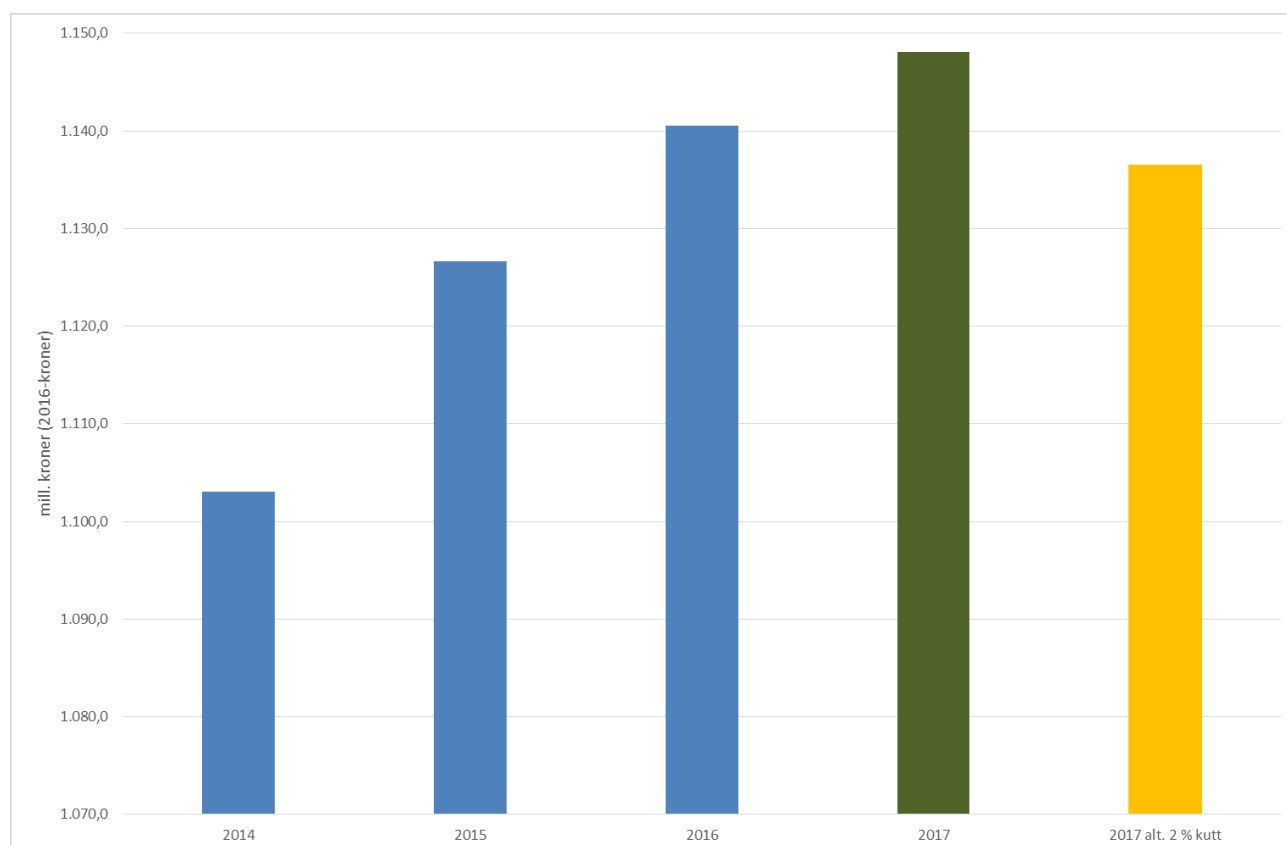
Avbyråkratiserings- og effektiviseringskutt

I årene 2015 og 2016 ble Statsbudsjettet lagt frem med et kutt på henholdsvis 0,5 % og 0,6 % av tildelingen. Gjennom Stortingets behandling og de budsjettforlik som ble gjort endte kuttet på 0,7 % både i 2015 og 2016. Etter rektors vurdering bør NMBU ta høyde

for at det vil bli gjennomført kutt i størrelsesorden 1 % i 2017. Dette tilsvarer omtrent 11,5 mill. kroner.

Basert på data som er gjort tilgjengelig via DBH¹ er det gjort foreløpige beregninger av forventet tildeling fra Kunnskapsdepartementet i 2017.

Figur 1 Alternativ utvikling i tildeling fra Kunnskapsdepartementet²

Den grønne søylen viser forventet tildeling i 2017 under forutsetning av en nøytral omlegging av finansieringssystemet på utdanningssiden, nullvekst i forskningsincentivene og et effektiviserings- og avbyråkratiseringskutt på 1 %. Etter rektors oppfatning er dette det mest realistiske anslaget for 2017. Som illustrasjon er det i figuren inkludert utviklingen i tildelingen ved kutt på 2 %.

¹ Norsk senter for forskningsdatabasen Database for statistikk om høgre utdanning

² Tildelingstall for årene 2014-2016 er korrigert for særskilte tildelinger knyttet til Urbygningen, TF-kvartalet ol.

Rektor forventer at 2017 vil være et utfordrende budsjettår;

- Et økt effektiviserings- og avbyråkratiseringskutt skal innpasses i enhetenes rammer.
- Oppfølging av samlokaliseringsprosjektet og planlegging av flytteprosessen krever ytterligere økt finansiering i 2017.
- Fortsatt usikkerhet rundt hvilke utslag Kunnskapsdepartementets omlegging av finansieringsmodellen vil slå ut.

3. Budsjett 2017 – signaler til det videre arbeidet

I forbindelse med det videre arbeidet med budsjett for 2017 er det enkelte forhold rektor ber om innspill fra Universitetsstyret på.

Innpassing av avbyråkratiserings- og effektiviseringskuttet

Å innpasse kuttet knyttet til avbyråkratisering og effektivisering i rammen på en hensiktsmessig måte har vært en utfordring for institusjonen.

- For budsjettåret 2015 ble kuttet innarbeidet gjennom at universitetsadministrasjonen ble gitt et generelt rammekutt på 2,5 % og at det resterende ble dekket av Universitetsstyrets midler.
- For budsjettåret 2016 ble kuttet innarbeidet gjennom at universitetsadministrasjonen ble gitt et generelt rammekutt på 0,93 % og instituttene ble gitt et rammekutt tilsvarende 0,87 % fordelt etter andel av basis og administrative årsverk.

Universitetsstyret har i tidligere vedtak uttrykt motvilje mot å bruke prosentvise rammekutt. Rektor vil allikevel foreslå at kuttet innarbeides som et prosentvis kutt i alle enheters tildeling. En slik innretning vil være en transparent tilnærming i det man ikke vil ha noen diskusjoner omkring beregningsgrunnlagets riktighet jfr. fjorårets kutt som var basert på administrative årsverk. Om vi skjeler til de andre universitetene så har de håndtert kuttet ved å gjennomføre prosentvise rammekutt de foregående år.

Oppbygning av reserver og avsetninger for fremtidige kostnader

Universitetsstyret satte ved budsjettbehandlingen for 2016 av en reserve på 10 mill. kroner: Av dette var 5,3 mill. kroner finansiert av engangsmidler overført fra 2015. Universitetsstyret disponerte i forbindelse med behandlingen av US-sak 15/2016 «*Plan for endring av styrings- og ledelsesmodell*» 2 mill. kroner av reserven til prosessen for endring av styrings- og ledelsesmodell. Reserven utgjør dermed nå 8 mill. kroner. Universitetsstyrets vedtok i forbindelse med førstegangsbehandlingen av budsjett 2016 «*å sikre de nødvendige budsjettreserver for å møte de forventede framtidige økonomiske utfordringer*» (US-sak 95/2015 pkt. 4). Med bakgrunn i dette anbefaler Rektor at det ikke disponeres ytterligere av Universitetsstyrets reserve i 2016. Midlene forslås overført til 2017 for videre oppbygging av en risikoavsetning.

Fremdriften ved SLP viser at det er høy risiko for økte engangskostnader ut over de som allerede er finansiert over budsjetttrammen. Til å håndtere denne risiko forslår Rektor følgende tiltak:

- Fra 2017 etableres en årlig risikoavsetning til samlokaliseringsprosjektet og andre uforutsette engangskostnader. Avsetningen består av den innarbeidede reserven til Universitetsstyret på 5 mill. kr samt 8 mill. kr i overførte ubrukt reserve fra 2016. Rektor anbefaler at det settes av ytterligere 7 mill. kr slik at den samlede årlige risikoavsetningen for håndtering av fremtidige kostnader (inkludert overførte midler) utgjør 20 mill. kroner i 2017. Fra 2018 avsettes 12 mill. kr årlig. Videreføres denne ordningen i de kommende budsjettår vil avsetning utgjøre 68 mill. kroner i 2021.
- Det etableres en NMBU bank for håndtering av langsiktige finansieringstiltak. Banken disponerer NMBUs likviditetsreserve til finansiering av engangskostnader ved SLP. Universitetsstyret beslutter kriterier for lånevirkosomheten; herunder til hvilke formål likviditeten kan brukes, hvor mye som kan disponeres av NMBUs likviditetsreserve samt årlig nedbetaling. Rektor finner det riktig for det videre budsjettarbeidet for 2017 å legge frem spørsmålet om etableringen av en NMBU bank for Universitetsstyret på dette tidspunkt. En slik avklaring har betydning for den videre finansieringen av samlokaliserings- og flytteprosjektet.

Det vises for øvrig til referat fra etatsstyringsmøte med Kunnskapsdepartementet 12. mai 2016 «...Styret må selv gjøre økonomiske prioriteringer i de kommende år for å sikre ressurser til disse områdene...».

NMBU må avveie mellom å skaffe nødvendige ressurser til samlokaliseringsprosjektet og samtidig skjerme den faglige virksomheten, slik at kjernevirksomheten ikke blir skadelidende i prosjektperioden.

Vedlikehold og utvikling av bygningsmassen

Posten vedlikehold og utvikling av bygningsmassen ble i 2016 økt med 4,7 mill. kroner til 64,7 mill. kroner. I langtidsprognosen for vedlikehold og utvikling som inngår i «Budsjett og tiltaksplan for 2016» ble det lagt til grunn en ytterligere økning på 5 mill. kroner i 2017. Sett i lys av både vedlikeholdsetterslepet, behovet for videre utvikling av bygningsmassen og et økt fokus på hvordan de selvforvaltende universitetene forvalter sine eiendommer foreslår Rektor at posten økes med 5,0 mill. kroner i 2017 og at det legges opp til å fortsette opptrappingen med 5 mill. kroner årlig i perioden 2018-2021. Dette vil også utgjøre et viktig element i oppfølgingen av Campusplanen.

Tabell 1 Langtidsprognose vedlikehold og utvikling av bygningsmassen

Alle tall i 1000 kroner	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Lov og forskriftspålagte tiltak, Ås</i>	6 800	7 300	1 800	2 800	8 500	8 500	8 500
Miljøtiltak	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Reserve til uforutsette hendelser	4 800	7 825	4 000	7 000	12 000	12 800	13 000
Utbedring av fasader, tak, ventilasjon, toaletter mm.	34 425	29 100	7 100	43 100	48 800	51 100	55 400
Prosjekter og tiltak i uteområder	2 100	3 400	-	-	3 100	5 000	5 000
Læringsmiljøutvalgsmidler (LMU)	3 600	3 600	3 600	3 600	3 600	3 600	3 600
Forskningsinfrastrukturmidler (FIM)	2 500	2 000	2 000	2 000	2 500	2 500	3 000
NMBUs andel av rehabilitering av TF-kvartalet, fløy 1	-	10 000	50 000	15 000			
<i>Sum Verdibevarende vedlikehold inkl. utvikling</i>	<i>48 925</i>	<i>57 425</i>	<i>68 200</i>	<i>72 200</i>	<i>71 500</i>	<i>76 500</i>	<i>81 500</i>
Total sum vedlikeholdsramme	55 725	64 725	70 000	75 000	80 000	85 000	90 000
Sem-midler til Jordfagsbygg 3. etasje og fasade		18 000	20 000				
Statsbyggmidler til nytt verksted		10 000	7 000				
KD midler til TF		35 000					
KD midler til SEARCH		8 000					
Sum ekstramidler	-	71 000	27 000	-	-		

I forbindelse med at Kunnskapsdepartementet har fordelt ekstraordinære vedlikeholdsmidler til de selvforvaltende institusjonen ble NMBU, etter søknad, tildelt 35 mill. kroner til rehabilitering av fløy 1 i TF-kvartalet. Tildelingen av midlene forutsetter at institusjonen stiller med minst et tilsvarende beløp. Det er utarbeidet et forprosjekt for rehabiliteringen. Basert på dette er totalkostnaden for prosjektet kalkulert til rundt 110 mill. kroner. Rehabiliteringen forventes å skje i årene 2016 til 2018 og rektor legger til grunn at NMBUs andel av prosjektet kan finansieres over posten for vedlikehold og utvikling av bygg i disse årene.

Oppfølging av byggeprosjektene og Campus Ås-prosjektet

I forbindelse med budsjettbehandlingen for 2016 ble det satt opp en oversikt over kostnadene rundt oppfølging av byggeprosjektene og Campus Ås-prosjektet (tabell 2). Tabellen viser tildelte midler i 2015 og 2016 og langtidsbudsjettet for Campus Ås-prosjektet i perioden 2017-2019 slik det ble vedtatt av Prosjektstyret 11. november 2015.

Som tabellen viser øker behovet fra 15,8 mill. kroner i 2016 til 40,3 mill. kroner i 2017. Samlet for perioden 2015 til 2019 er det behov for 227 mill. kroner. Dette overstiger tilgjengelige budsjetttrammer. Rektor kan vanskelig se at dette kan finansieres uten bruk av likviditetsreserven (NMBU-bank). Rektor vil derfor be Universitetsstyret gi signaler på denne type disponering. Risikoen rundt prosjektet er høy, og kostnadsestimatene må forventes justert. Rektor vil komme tilbake med beløp som er kvalitetssikret i forbindelse med videre budsjettbehandling høsten 2016.

Styret for Campus Ås-prosjektet vil i møte 14. juni behandle revidert budsjett for prosjektet. I påvente av budsjettgjennomgangen i prosjektstyret er det inntil videre ikke avsatt mer til Campus Ås-prosjektet enn de 15,8 mill. kroner som ble innarbeidet i 2016-budsjettet.

Tabell 2 Midler til oppfølging av byggeprosjektene og Campus Ås-prosjektet- vedtatt budsjett for 2015 og 2016, og prosjektstyrets prognose 2017-2020

(mill. kroner)	2015	2016	2017	2018	2019	Totalt
Prosjektstyret	2,1	3,0	0,5	0,5	0,5	6,6
Strategisk Campusplan	3,3	2,2	0,0	0,0	0,0	5,5
<i>Finansiert av Sem-midler</i>	5,4	5,2	0,5	0,5	0,5	12,1
Administrasjon	3,1	1,7	6,2	5,6	5,1	21,6
Samlokaliseringsprosjektet og Brukerutstyrsprosjektet	7,5	7,6	9,1	9,1	9,5	42,8
Ibruktakelse-/flytteprosjekt SLP*	0,0	2,8	15,0	35,0	55,0	107,8
IKT SLP*	0,0	3,6	10,0	20,0	20,0	53,6
Urbygningen	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
SHF	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5
<i>Sum SLP/BUT</i>	12,1	15,8	40,3	69,7	89,5	227,4
Sum	17,5	21,0	40,8	70,2	90,0	239,5

Driften av prosjektstyret og utarbeidelsen av strategisk Campusplan finansieres med midler fra salget av Sem i Asker.

Andre forhold

Tildeling til nytt Senter for fremragende forskning (SFF)

NMBU har i forbindelse med NFRs utlysning av nye SFF gått videre til andre søknadsrunde med en søknad om SFF knyttet til arbeidet med laksegenomet. Retningslinjene for SFF'er ved NMBU tilsier at det skal gis en tildeling på 1,3 mill. kroner i sentral støtte til SFF'en. Rektor vil derfor innarbeide 1,3 mill. kroner knyttet til dette i budsjettet for 2017.

Tildeling av nytt Senter for fremragende utdanning (SFU)

NMBU ved har søkt NOKUT om nytt Senter for fremragende utdanning (SFU). Rektor finner det naturlig at det også til et slikt senter ytes midler fra sentralt hold og vil derfor innarbeide 1,0 mill. kroner knyttet til dette i budsjettet for 2017.

Tildeling av nytt Forskningscenter for miljøvennlig energi (FME)

NMBU er tildelt ett av åtte nye forskningscentre for miljøvennlig energi, «*Norwegian Centre for Sustainable Bio-based Fuels and Energy*». Rektor legger til grunn at et FME behandles på samme måte som ett SFF og forslår derfor å innarbeide 1,3 mill. kroner i sentral støtte til dette om søknaden innvilges.

NMBUs satsning på fremragende forskning og utdanning (FFU)

Det ble i 2016 satt av 6 mill. kroner til FFU-satsningen, opprinnelig budsjett lød på rundt 9 mill. kroner i 2016 og 2017. For å opprettholde fremdriften ønsker Rektor å øke tildelingen til FFU med 1,9 mill. i 2017. Dette er i henhold til revidert budsjett for satsningen.

Tabell 3 Revidert budsjett for FFU-satsningen

(1000 kroner)	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Totalt
Kvalitet i alle ledd	400	1.700	1.650	1.550	1.450	1.450	8.200
Satsing på talenter	100	2.680	4.600	4.600	1.920	0	13.900
Prestisjeprosjekter	850	1.750	1.650	1.650	1.050	1.050	8.000
Sum	1.350	6.130	7.900	7.800	4.420	2.500	30.100

Innovasjonssenter Campus Ås

NMBU vedtok i US-sak 29/2016 blant annet «...Universitetsstyret ber rektor legge frem forslag til forretningsplan og vedtekter for selskapet Innovasjonssenter Campus Ås AS. Det forutsettes at en eller flere av samarbeidspartnerne ved Campus Ås går inn som eier i selskapet....». Planen er under utarbeidelse og inneholder forslag om utvikling av ett selskap, Innovasjonssenter Campus Ås AS, som inkluderer innovasjonskultur, IPR-forvaltning, verifisering og inkubatorvirksomhet. Det foreslås at Inkubator Ås AS integreres i senteret. Det er dialog med SIVA og Kjeller Innovasjon om dette (dagens eiere av Inkubator Ås AS). Forslaget legger opp til oppstart av Innovasjonssenter Campus Ås AS 1. januar 2017.

NMBU vil sammen med andre kjøpe tjenester av selskapet. For at selskapet skal ha ressurser til å yte i forhold til NMBUs forventninger, bør det i 2017 settes av midler i tillegg til dagens budsjett for NMBU TTO. Rektor legger foreløpig til grunn en avsetning på 2 mill. kroner.

Strategisk reserve til rektor

Rektor er i de siste års budsjett tildelt en reserve på 2,950 mill. kroner for å ivareta forhold som dukker opp igjennom året. Rektor ser at det fremover vil være formålstjenlig å kunne disponere en større strategisk reserve i tillegg særlig med henblikk på den omorganiseringsprosessen universitetet er inne i. I 2017 ble en strategisk reserve på 5,8 mill. kroner muliggjort gjennom midler frigjort i forbindelse med overføringsoppjøret. Å frigjøre beløp av denne størrelsesorden i forbindelse med overføringsoppjøret kan ikke påregnes hvert år.

4. Omorganiseringen

Rektor har i denne saken ikke forskuttert innsparingseffekter av en ny faglig og administrativ organisering. Rektor legger til grunn at den faglige omorganiseringen i utgangspunktet finner sin finansering innenfor de rammer instituttene har i dag og at innsparinger som følge av omorganiseringen vil gjøre de nye enheten bedre i stand til å håndtere fremtidige kutt i NMBU sin bevilgning fra Kunnskapsdepartementet.

Rektor ønsker primært å benytte de fristilte midlene fra dagens fakultetsorganisering til å støtte de fakulteter som består av fusjonerte institutter. Det vil kunne disponeres 5,5 mill. kroner til lønn og drift samt 7 mill. kroner i satsningsmidler til dette formål fra 2018. For 2017 er midlene hovedsakelig bundet i lønn eller disponert til satsninger innen de 3 nåværende fakultetene.

Når det gjelder omorganiseringen av universitetsadministrasjonen, avventer Rektor å beregne inn effekter av denne i budsjettet for 2017. Inntil videre mangler grunnlag for presise anslag på innsparingspotensialet.

5. Budsjettbalanse 2017

Oppsummert gir de foreslåtte tiltak et finansieringsbehov i 2017 på 32,4 mill. kroner som fremkommer i tabellen under.

Tabell 4 Finansieringsbehov budsjett 2017

Kostnadssiden	mill. kroner
Opptopping vedlikehold og utvikling av bygg	5,0
Avsetning til fremtidige kostnader	7,3
Nye satsninger og økte satsninger	8,5
Avbyråkratisering og effektivisering 2017 (kutt fra KD)	11,6
Finansieringsbehov	32,4

Dette foreslås finansiert som det fremkommer av tabellen under.

Tabell 5 Forslag til finansiering av tiltak i budsjett 2017

Finansiering	mill. kroner
Rammekorreksjon instituttene 2,5 %	15,8
Rammekorreksjon øvrige enheter 2,7 %	5,7
Frigjorte satsningsmidler	1,0
Fellesposter, netto redusert	2,0
Økt tildeling fra KD, sentral andel	7,6
Finansiering	32,1

For å finansiere de foreslåtte tiltak vil Rektor gjennomføre rammekutt på enhetene utover det kutt departementet gjennomfører ved NMBU. I utgangspunktet foreslår Rektor å kutte instituttens rammer med 2,5 % og øvrige enheter med 2,7 %. I det øvrige finner de foreslåtte tiltakene sin finansiering innenfor økt tildeling fra Kunnskapsdepartementet og noe frigjøring av fellesposter og satsningsmidler.

Finansieringen av de foreslåtte tiltakene er utfordrende da NMBU i 2017 ikke frigjør midler fra større engangstiltak som er gjennomført i 2016. Med andre ord må de foreslåtte tiltakene finansieres gjennom rammekorreksjoner og kutt i fellesposter.

6. Rektors vurdering

Rektor vurderer 2017 til å bli et utfordrende budsjettår. Oppfølging av samlokaliseringssprosjektet (SLP) og flytteprosessen må finansieres, og institusjonen må forvente fortsatt kutt i tildelingen fra Kunnskapsdepartementet knyttet til avbyråkratisering og effektivisering. Rektor tror det blir vanskelig å finansiere SLP og flytteprosessen uten å benytte seg av muligheten til å bruke av likviditetsreserven de

nærmeste årene. Et slikt tiltak må følges av en forpliktende plan for nedbetaling av overdisponeringen. Rektor foreslår derfor at det vurderes å etablere en NMBU-bank. I tillegg foreslår rektor å øke de årlige risikoavsetninger for å møte utfordringene med finansieringen av SLP og flytteprosessen.

Øvrige tiltak vil måtte finne sin permanente finansiering innenfor den rammen NMBU er tildelt fra KD. Dette vil medføre kutt i rammene på alle enheter i 2017 og i årene som kommer. Samtidig anser rektor det som svært viktig at faglige satsninger videreføres som planlagt til tross for en presset økonomiskramme.